

# Як оформити спадщину або майно після зникнення чи загибелі людини?

Війна призвела до тисяч випадків загибелі та зникнення людей, залишивши їхні родини не лише з важкими втратами, а й із необхідністю вирішувати складні юридичні питання. Оформлення спадщини в таких обставинах має свої особливості: потрібно підтвердити факт смерті або визнання особи померлою, своєчасно відкрити спадкову справу та зібрати необхідні документи. Інститут прав людини Асоціації правників України підготував практичні рекомендації, які допоможуть спадкоємцям захистити свої права, оформити майно та не втратити можливість отримати спадщину або компенсацію за знищене майно.

## Отримання свідоцтва про смерть або рішення суду

Оформлення спадщини неможливе без офіційного підтвердження факту смерті.

- **У разі загибелі:** Підставою є лікарське свідоцтво про смерть. З ним потрібно звернутися до органів РАЦС для отримання державного свідоцтва про смерть.
- **У разі зникнення безвісти:** Якщо людина зникла під час воєнних дій, її можна визнати померлою в судовому порядку.
  - Заяву до суду можна подати через 6 місяців після зникнення за обставин, що загрожували смертю, або через 2 роки після завершення воєнних дій.
  - Рішення суду про визнання особи померлою є підставою для відкриття спадщини.

## Відкриття спадкової справи

Спадщина не переходить до родичів автоматично — її потрібно прийняти.

- **Куди звертатись:** До будь-якого державного або приватного нотаріуса (під час воєнного стану територіальна прив'язка до місця проживання померлого дещо спрощена).

- **Строки:** Заяву про прийняття спадщини необхідно подати протягом 6 місяців з дня смерті особи або з дня набрання чинності рішенням суду про визнання її померлою.
- **Документи:** Паспорт та код спадкоємця, свідоцтво про смерть, документи, що підтверджують родинні зв'язки (свідоцтва про народження/шлюб), та документи на майно (якщо вони є).

### **Встановлення черговості спадкування**

Якщо померлий не залишив заповіту, спадкування відбувається за законом у порядку черги:

1. **Перша черга:** Діти, той з подружжя, хто пережив померлого, та батьки.
2. **Друга черга:** Рідні брати та сестри, баба та дід.
3. **Наступні черги:** Інші родичі залежно від ступеня споріднення.

Кожна наступна черга отримує право на спадкування, якщо немає спадкоємців попередньої черги або вони відмовилися від спадщини.

### **Оформлення майна без документів**

Часто через війну документи на майно втрачені або знищені разом із житлом.

- **Відновлення через нотаріуса:** Нотаріус може самостійно перевірити право власності в електронних реєстрах (якщо вони були зареєстровані після 2013 року).
- **Відновлення через суд:** Якщо даних у реєстрах немає, а паперові документи втрачені, доведеться звертатися до суду для встановлення права власності в порядку спадкування.
- **Знищене майно:** Навіть якщо будинок зруйновано, спадкоємці мають право успадкувати право на компенсацію за знищене майно.

### **Отримання свідоцтва про право на спадщину**

Після закінчення 6-місячного строку нотаріус видає Свідоцтво про право на спадщину. Це фінальний документ, який підтверджує, що відтепер ви є законним власником майна.

**Важливо:** Якщо ви проживали разом із померлим на момент його смерті (і це підтверджено реєстрацією), ви вважаєтеся такими, що прийняли спадщину автоматично, якщо не подали заяву про відмову. Проте для розпорядження майном (продажу тощо) свідоцтво від нотаріуса все одно необхідно отримати.

**Порада:** Якщо ви пропустили 6-місячний строк на подання заяви, його можна поновити лише через суд за наявності поважних причин (наприклад, перебування в зоні активних бойових дій або в полоні). Тому намагайтеся подати заяву нотаріусу якомога раніше.

Якщо ви потребуєте юридичної підтримки, скористайтесь допомогою наших фахівців і звертайтеся на Гарячу лінію за безкоштовною правничою допомогою.

### **ГАРЯЧА ЛІНІЯ**

**в робочі дні з 10:00 до 18:00**

**0 800 300 253\***

**(безкоштовно)**

**+380 (44) 492-88-48\***

**(за тарифами вашого оператора)**

**\*кнопка 1 в голосовому меню**

***Проект «Надання невідкладної правничої допомоги вразливим групам населення, які постраждали від війни в Україні» реалізується ВГО «Асоціація правників України» за підтримки International Rescue Committee.***